

Speech Leo de Boer, directeur Verbond van Verzekeraars Symposium ACIS i.s.m. Verbond van Verzekeraars Risico, regulering en supervisie van verzekeraars en pensioenfondsen

6 september 2012, KNAW, Amsterdam

Alleen het gesproken woord geldt.

Toezicht moet, toezicht doet je goed

Goedemiddag dames en heren,

Ik voel mij vereerd om als eerste spreker het symposium te mogen aftrappen. Mijn bijdrage zal ik eindigen met een voorzet voor de heer Laeven, voor wie wij hier vandaag in deze feestelijke setting bijeen zijn.

Lange voorgeschiedenis

Mij is gevraagd om dé visie van het Verbond op toezicht te presenteren. Dat is nogal wat. Je weet nauwelijks waar je moet beginnen. Woorden schieten te kort. Komt dat omdat verzekeraars omgeven zijn door vijf toezichthouders (AFM, DNB, NZA, CBP, NMA)? Of omdat we over zo'n rijke historie beschikken? Of allebei?

De eerste vorm van ondertoezichtstelling dateert van 1514. Om de financiën van steden te saneren, mochten steden geen nieuwe lijfrenten meer verkopen zonder voorafgaande toestemming van de Bourgondische overheid. Nu mogen we geen verzekeringen meer verkopen zonder PAP van de AFM en juiste prijs van DNB. What's new? En passant begrijpt u uit mijn woorden dat ik even de basis leg voor een feestje over twee jaar: 500 jaar toezicht. Ik ben benieuwd!

Hoe dan ook, we zijn inmiddels via de WOS, de WOL, de Wabb en Wtv aanbeland bij de Wft en die staat vandaag centraal.

De context van verzekeraars

Voordat ik onze visie op toezicht aan u voorleg, schets ik eerst de context waarin wij ons, als verzekeraars, momenteel bevinden. Waarom? Omdat, zoals de Australische toezichtgoeroe John Braithwaite het beschrijft in zijn theorie van *regulatory capitalism*, toezicht, regulering en markt zich in een voortdurende dynamische dans met elkaar bevinden. Dan is dus relevant waar wij als verzekeraars staan of heen bewegen. In zijn algemeenheid kun je zeggen dat verzekeraars aan de vooravond staan van een transitieperiode. Een transitie van een meer productgericht denken naar klantgericht handelen. En tegelijkertijd, en dat maakt het moeilijker, een transitie van een relatief beschermd en hier en daar fiscaal geprikkeld businessmodel naar een model waarin transparantie, lagere marges en kostendruk voorlopig centraal staan. In de actualiteit van de branche spreken we, en dat hoort ook bij een transitieperiode, van *game changers* zoals het – door het Verbond bepleitte – provisieverbod, de extreem lage rente en Solvency II. Verzekeraars hebben het niet gemakkelijk en dat blijft nog wel even zo.

U hoort daarover niemand klagen. Er wordt heel hard gewerkt in de branche. Iedereen realiseert zich dat de winkel volledig open moet blijven tijdens de verbouwing van deze grote, maatschappelijk relevante sector. Het Verbond zet zich daar ook voor in via de brancheprogramma's VerzekeraarsVernieuwen en Verzekeraars Versterken. Voor mij staat vast dat we de toezichthouders tijdens deze transitie hard nodig hebben en dat het ook veel van hen zal vergen.

Overigens: begrijpt u mij goed. Het is zeker niet alleen maar kommer en kwel. De Nederlandse verzekeringsmarkt is nog steeds een miljardenbusiness. Vorig jaar ontvingen verzekeraars ongeveer 80 miljard euro aan premie. Zij investeren ruim 350 miljard euro. De kern van verzekeren is het overnemen van risico's en het organiseren van solidariteit. De behoefte hieraan neemt juist in deze tijden van onzekerheid en vergrijzing toe.

Als we spreken over de toekomst van de sector wordt de vraag soms gesteld of er een optimale sectorgrootte is vast te stellen. Nederland blijft in onze visie in de toekomst een open economie met een sterke dienstensector. Hierbij past een sterke en relatief grote verzekeringssector die bijdraagt aan de financiële stabiliteit van ons land en in staat moet zijn consumenten en het bedrijfsleven, ook over de grens, goed te bedienen. Pluriformiteit van aanbieders, groot en klein, verschillende distributiekanaalen, en keuzevrijheid voor de klant zijn voor ons uitgangspunt. De vrije marktwerking bepaalt de optimale sectorgrootte. Consolidatie kan en mag nooit een politiek streven of ambitie van de toezichthouder zijn.

Hoe moet goed toezicht eruitzien?

In de titel van mijn speech staat het kort en bondig geformuleerd: toezicht moet, toezicht doet je goed. De ouderen onder u weten dat dit gebaseerd is op een oude melkreclame. Er is nog een andere, recent weer geherintroduceerde melkreclame: "ik zeg nog zo: geen bommetje". Maar daar kom ik dadelijk nog wel op.

Goed toezicht is van groot belang voor de maatschappij, de consument en verzekeraars. Daarom werkt het Verbond constructief mee aan

toezichtmaatregelen die het vertrouwen in en het imago van de bedrijfstak verder kunnen schragen, waar zelfregulering een onvoldoende remedie zou blijken te zijn. Dat sluit goed aan bij een van de belangrijkste lessen die wij al begin 2009 uit de kredietcrisis trokken in samenwerking met The Boston Consulting Group: toezichthouders moeten indien nodig meer activistisch handelen. Toezichthouders moeten niet alleen waarschuwen voor bijvoorbeeld *bubbles*, maar ook actief maatregelen treffen voor de gehele sector daar waar individuele bedrijven dat niet kunnen doen. Het is van belang dat dit gecoördineerd gebeurt binnen Europa en niet alleen in Nederland.

Onze hoofddoelstelling is natuurlijk dat het toezicht bijdraagt aan de financiële stabiliteit van verzekeraars en het vertrouwen in de sector van de consument. Wij verkopen vertrouwen. Onze tweede doelstelling is dat het toezicht principe-gebaseerd en risico-georiënteerd is. Niet dichtregelen, maar ruimte voor eigen afweging. Het derde doel is efficiency en proportionaliteit. Toezichtactiviteiten moeten efficiënt plaatsvinden, zodat deze in zo min mogelijk tijd met zo min mogelijk kosten worden gerealiseerd. En rekening houden met de adressant: een kleine verzekeraar kan gewoon niet alles wat een grote wel kan.

Randvoorwaarde bij dit alles is *level playing field*.

Het bommetje

En dan nu het bommetje. Waar spettert het water over de rand van het zwembad? En – voordat ik daar nare vragen over krijg op het Verbond – in deze metafoor is de toezichthouder de koe. Maar een koe is dus een uiterst nuttig wezen! Toch zien wij op drie plekken natte tegels naast het zwembad.

Ik noemde zojuist niet voor niets het fenomeen zelfregulering en marktruimte. Ik heb wel eens de indruk dat onze toezichthouders zelfregulering veel te weinig op waarde schatten. Dat is gek, want toezichtgoeroes als de eerder aangehaalde Braithwaite en ook oud politiemans Malcolm Sparrow, waarvan ik weet dat deze binnen de AFM veel indruk maakt, wijzen juist op het belang om hiervan gebruik te maken en op het belang van *outcome* in plaats van *output*. En wat is er nu mooier als de branche zelf zaken kan oplossen? Concrete voorbeelden zijn het binnen korte tijd volledig overrulen van zelfregulering met betrekking tot de PAP en beloningen en het door de AFM niet altijd op waarde schatten van het keurmerk voor verzekeraars.

Nog een ander belangrijk aandachtspunt: de rol van toezichthouders. Toezien op de naleving van wetten en regels die de overheid heeft opgesteld. Voorkomen moet worden dat toezichthouders zich ontwikkelen tot pseudowetgevers. Het tot op zekere hoogte geven van *guidance* en *good practices* is daarentegen prima. Dergelijke *guidance* en *good practices* moeten echter geen keurslijf worden. Dit speelt in mijn ogen meer bij de AFM dan bij DNB en ik weet ook dat zij zich van dit dilemma meer dan bewust zijn, maar het blijft, over een langere periode bezien, een belangrijk punt.

Een gelijk speelveld is ook zo'n belangrijk aandachtspunt. Niet alleen in Nederland voor wat betreft de concurrentie met banken en pensioenfondsen, maar ook in internationaal verband voor wat betreft de concurrentie met andere verzekeraars. De ervaring leert dat DNB niet de makkelijkste prudentiële toezichthouder in de EU is. Op zich kan dat laatste voordelen bieden; echter wij moeten ervoor zorgen dat Nederlandse verzekeraars zich hierdoor niet uit de markt prijzen. In

verband met het Europese paspoort kunnen verzekeraars met een zetel in een andere lidstaat immers eenvoudig vanuit het buitenland de concurrentie aangaan. In dit verband een nieuwtje: op dit moment laten wij door een grote Europese firma een Solvency II implementatiemonitor maken. Daarmee houden we de vinger aan de pols hoe in verschillende Europese landen de regelgeving en het toezicht, op weg naar Solvency II en na inwerkingtreding van Solvency II, worden ingevuld. Als er opvallende verschillen zijn zullen we waar nodig het gesprek aangaan met DNB. In dit kader wil ik benadrukken dat ik het een moedige en verstandige stap van DNB vond om per 1 juli de Ultimate Forward Rate, een onderdeel uit Solvency II, te introduceren. Ik moet ook eerlijk zijn dat DNB binnen Europa niet de eerste was, veel andere landen waren ons al voor met bijzondere maatregelen. Verzekeraars zijn groot voorstander van Solvency II, maar de *devil is in the detail*. Voor verzekeraars is het belangrijk dat er ook een goed langetermijngarantiepakket wordt vastgesteld in Europa. De komende impact assessment van EIOPA is daarmee van groot belang. De tijd begint te dringen en de hoop is dan ook nu weer gevestigd op de komende dialoog op 18 september.

Europa Eureka?

Ik was er al over begonnen, en in dit verhaal kom je natuurlijk niet om Europa heen. De financiële wereld is een internationale wereld, met grensoverschrijdende spelers, klanten en regels. Dat blijkt elke dag weer uit de berichtgeving rond de eurocrisis. Als ik het een beetje platsla, draait het in het Europese toezichtdebat voortdurend om drie aspecten:

- De versterking van de weerbaarheid, slagkracht van het systeem: hebben we in de gaten waar het mis kan gaan en treden we dan ook op? Denk aan de oprichting van de ESRB en EIOPA.

- Een verschuiving van normatieve regels naar materiële. Een voorbeeld: tot nu toe werd in Brussel gezegd dat consumenten wel voorgelicht moesten worden hoe een adviseur wordt betaald, maar niet hoeveel. Inmiddels wordt daarover *full disclosure* gesproken.
- Harmonisatie en in het verlengde daarvan *level playing field*. Tijdens de crisis bleken de verschillen toch nog wel erg groot. Meer afstemming werd nodig. Zo wordt er nu zelfs op global niveau in IAIS verband gediscussieerd over internationale toezichtprincipes in het ComFrame project.

Dit alles lijkt gepaard te gaan met een sterke neiging tot centralisatie van taken en bevoegdheden. Afgelopen vrijdag werd bijvoorbeeld nog eens herbevestigd dat Brussel werkt aan één bankentoezichthouder voor de circa 6.000 banken in de eurozone.

Hoe zit je daar als 250 Nederlandse verzekeraars in? Komt er ook één toezichthouder voor verzekeraars? Duidelijk is enerzijds dat je niet kunt zeggen dat deze discussies onzin zijn. Integendeel. Er is wel even wat gebeurd! Het voortbestaan van de euro staat op het spel. Niet voor niets is VNO-NCW – terecht – een campagne gestart over Europa en de feiten. Dat maakt dat ook onze ogen in positieve zin gericht moeten zijn op verandering en verbetering. Dat is in ieders belang. Tegelijkertijd maken wij ons ook wel zorgen. We merken dat we als verzekeraars in twee heftige slipstreams zitten die een ongelooflijke regel- en toezichtdruk veroorzaken: veel mensen denken dat wat goed is voor banken qua regels ook geen kwaad kan voor verzekeraars. Dat zie je ook in Europa. En dat is natuurlijk onzin. Het zijn totaal verschillende beestjes. Denk alleen al aan de systeemrelevantie: verzekeraars kunnen niet leeggepind worden.

De tweede slipstream is die tussen de lidstaten onderling. Wat gaat er bijvoorbeeld in de UK gebeuren in de LIBOR gate, waar een parlementaire enquêtecommissie op het punt staat met zijn openbare verhoren te beginnen. De bankiers verwachten daar een “extremely aggressive political climate”, inclusief openbare verhoren waar topmannen uit het bankwezen “will be grilled for the eyes of the public”. De uitkomsten/aanbevelingen zullen worden toegevoegd aan het Vickers-rapport, waar al eerder verregaande hervormingen van het stelsel en de governance-/toezichtstructuur werden aangekondigd (zoals splitsing van de FSA naar een nieuw twin peaks-model). Nu wil ik niets ten voor of nadele van de bankiers aldaar zeggen, maar de vraag is wel wat de *fall out* van deze zaak in de EU zal zijn en of verzekeraars daar dan ook niet weer een vlag van meekrijgen. Dezelfde vraag kun je overigens nationaal ook stellen over de komende debatten in de Kamer over het rapport van De Wit II. Wij vragen om maatwerk.

Samenvattend: maatwerk en matiging

Dames en heren: over toezicht is veel te zeggen, maar samenvattend is mijn boodschap: toezicht moet, toezicht is goed. Zeker in de transitie die wij doormaken zijn steun en aanmoediging van de toezichthouders essentieel. Dat is ook zeker in het belang van de consument. We begrijpen het dus prima als een toezichthouder voortvarend te werk gaat. Tegelijkertijd is de vraag waar de grens ligt. Nu al mogen verzekeraars niet meer hun eigen prijzen, voorwaarden, beloning en cultuur bepalen, althans zo voelen zij dat. De toezichthouders zitten daarmee de facto bijna op de stoel van de ondernemer. Dat moeten wij, maar ook zij, niet willen. Daarom vragen wij voor de langere termijn maatwerk en matiging, want marktwerking is óók in het belang van de klant.

De rol van de wetenschap

En *last but not least* sta ik stil bij de wetenschap. Mede dankzij de wetenschap zitten wij vanmiddag immers bij elkaar. Het Verbond draagt de wetenschap een warm hart toe. Wij ondersteunen en stimuleren graag kwalitatief hoogwaardig wetenschappelijk onderwijs en onderzoek ten behoeve van de verzekeringsbedrijfstak. De samenwerking met ACIS is daarvan een mooi voorbeeld. Het multidisciplinaire karakter van ACIS heeft een stevige impuls gekregen met de komst van de verzekeringseconoom de heer Laeven per 1 januari 2012. Daar zijn we heel blij mee.

Ik schetste u kort de uitdagingen en vragen waar wij als sector voor staan. Die zijn groot. Wij kunnen alle hulp en inzicht gebruiken. Ik maak dan ook graag van de gelegenheid gebruik om de wetenschap en de sector op te roepen tot (nog) meer samenwerking. Nu komt voor mij een natuurlijk moment om mijn mond te houden. Ik ben benieuwd op welke wijze de heer Laeven straks de bal in het doel kopt ...

Dank voor uw aandacht.

Leo De Boer/6/9/2012